

N:o 1.

Af Friherre **Klinckowström**: *Med åtskilliga förslag beträffande vissa delar af Kongl. Maj:t vid innevarande riksdag afgifna proposition angående statsverkets tillstånd och behof.*

Ehuru visserligen åtskilliga anmärkningar vore att göra så väl vid den del af Kongl. Maj:ts nådiga statsverksproposition, som handlar om statsverkets inkomster, äfvensom beträffande Hans Excellens Herr Finansministerns finansplan och inkomstberäkning, tillåter mig icke den korta tid, jag för denna motion har att disponera, att härom afgifva några visserligen behöfliga anmärkningar.

Jag skall därför här nedan endast framställa förslag till några ändringar och afprutningar i de af Kongl. Maj:t äskade anslag för 1887 års statsreglering.

Tredje Hufvudtiteln.

Kongl. Maj:t har äskat (se statsverkspropositionen pag. 6 punkt 11) enligt Hans Excellens Herr Utrikesministerns yrkande (se Tredje hufvudtiteln pag. 5—6) för anställande af *kommersiella attachéer* ett extra anslag af 20,000 kronor.

Innan vi erhålla en mera lifskraftig industri än för närvarande är fallet och som de i senare tider med Frankrike och Spanien afslu-

tade handelstraktater i flera afseenden hämmat och bringat i ett förtvinnande tillstånd, kunna ifrågavarande handelsattachéer rätt väl undvaras, då våra konsulter borde kunna mera fullständigt och säkert lemna alla alla de upplysningar, som med dessa attachéer afses.

Ville Kongl. Maj:t och Herr Utrikesministern egna mera uppmärksamhet åt våra äldre handelstraktater och dessas reglerande, i afsigt att derigenom skydda våra näringar, handtverk och industri, skulle detta gagna vida mer än de nya *tjenster*, som genom ifrågavarande förslag afses. Jag yrkar därför,

att det af Kongl. Maj:t äskade anslag på extra stat 20,000 kronor för anställande af kommersiella attachéer måtte *afslås*.

Fjerde Hufvudtiteln.

Kongl. Maj:t har äskat (se statsverkspropositionen pag. 7 punkt 1) på grund af Departementschefens hemställan (se Fjerde hufvudtiteln pag. 2) att en *blifvande* chef för Landtförsvarsdepartementet måtte få en tillökning i lönen (nu 17,000 kronor) med 1,530 kronor till reparation och underhåll af 2 tjenstehästar; och skulle detta anslag utgå från hufvudtiteln's allmänna besparingar, intill dess medel för ändamålet kunna varda uppförda på ordinarie stat.

Ehuru den nu ifrågasatta summan är mindre betydlig, finner jag principen att ändra bestående aflöningsstater onödigtvis icke böra *här* hyllas. Vid jembörelse med generalers inom vår armé samtliga löneförhållanden (12,485 kronor) synes mig Herr Departementschefen med 17,000 kronor i lön kunna utan vidare anslag hålla nödiga tjenstehästar, *när* sådana behövas; så mycket mer, som kostnaden därför icke obetydligt skulle minskas derigenom att han redan nu disponerar stall, vagnshus och stallkammare utan afgift, uti Kronans hus, Drottninggatan N:o 36.

Jag får således yrka,

att ifrågaställda anslag, 1,530 kronor, *icke* måtte bifallas att utgå vare sig från allmänna besparingar eller af andra statens medel.

Indelta arméns befäls aflöning. Den förändring uti veterinärstaten som Kongl. Maj:t här föreslår (se statsverkspropositionen pag. 7, punkt 2) på grund af Herr Departementschefens framställning (se Fjerde hufvudtiteln pag. 3—10), afseende att med tills vidare oförändrad anslagssumma indraga nuvarande 47 sqvadronshästläkaretjensterna vid kavaleriet och ersätta dem med 12 bataljonsveterinärer och 5 extra hästläkare, kan jag icke godkänna. Då den nuvarande organisationen med en hästläkare vid *hvarje* sqvadron synes vara vida bättre och tjenligare än den nu föreslagna, synnerligen då vid krigstillfällen oftast måste inträffa att sqvadronerna detacheras, vore det högst olämpligt, synes mig, att beröfva sqvadronen sin hästläkare och derigenom nödig läkarevård, och då dessutom, enligt gällande bestämmelser, regementsveterinären vid ett regemente med 600—1,000 hästar ej medhinner all hästsjukvården, och sqvadronshästläkarna hafva att, vid kommenderingar, dagligen besigtiga hästarna samt jemväl måste sköta dem vid påkommande sjukdomar och skador, nödgas jag, på grund af hvad ofvan anfördt blifvit,

yrka *afslag* å Kongl. Maj:ts ifrågavarande proposition.

Fästnings-artilleribataljon på Vaxholm—Oscar Fredriksborg. Kongl. Maj:t har äskat (enligt statsverkspropositionen pag. 9, punkt 6) på grund af Herr Departementschefens framställning (Fjerde hufvudtiteln pag. 15—20) att till genomförande af dennas organisation, som skulle erfordra en ny kostnad årligen på ordinarie stat af 103,536 kronor, deraf för år 1887 86,400 kronor borde utgå, Riksdagen, jemte beviljadt anslag, godkände den framställda organisationen.

Mig synas alla skäl tala för ett afslag, för närvarande, på denna organisation med deraf föranledda kostnader. Först i sammanhang med en allmän reorganisation af artillerivapnet i sin helhet, grundad på en omdaning af hela vårt försvarsverk, på den nu bestående grunden, kan följdriktigt den ifrågaställda artilleribataljonens uppsättning ifrågakomma. Jag anser att ett bifall *nu* till ifrågavarande Kongl. Maj:ts förslag skulle kunna medföra ganska många olägenheter, hvarföre jag yrkar,

att Riksdagen måtte *afslå* hela detta förslag om en fästningsartilleribataljon på Vaxholm—Oscar Fredriksborg och alla dermed sammanhängande nya anslag.

Fästnings- och positionsartilleriregemente på Karlsborg. Kongl. Maj:t har äskat (enligt statsverkspropositionen pag. 10, punkt, 7) med anledning af Herr Departementschefens hemställan (se Fjerde hufvudtileln pag. 21—24), att ett dylikt regemente måtte med snaraste uppsättas, med en årlig kostnad på ordinarie stat af 127,462 kronor, deri inbegripna 20,875 kronor, som från reservartilleriets redan befintliga, hittills obegagnade anslag för ifrågavarande ändamål skulle disponeras, och att i 1887 års statsreglering derå måtte utgå ett nytt anslag för ifrågavarande ändamål af 45,125 kronor; hvarjemte Riksdagen borde godkänna grunderna för hela denna organisation.

På samma skäl jag nyss anført *mot* gillande af organisationen af den föreslagna fästningsartilleribataljonen vid Vaxholm—Oscar Fredriksborg och hvarje anslag dertill, får jag nu yrka,

att Riksdagen, för närvarande, *icke* måtte godkänna ifrågavarande förslag till uppsättning af ett fästningsartilleriregemente och *icke* därför bifalla några anslag, vare sig på ordinarie eller extra stat.

Gotlands nationalbeväring samt Hallands, Vesternorrlands och Blekinge beväring. På grund af Herr Departementschefens utredning och hemställan (se Fjerde hufvudtiteln pag. 25—33) har Kongl. Maj:t äskat (enligt statsverkspropositionen pag. 11, punkt 10) *dels* att de uppgjorda förslagen till stat för Blekinge bataljon, för Gotlands nationalbeväring samt för Hallands och Vesternorrlands bataljoner måtte af Riksdagen godkännas, *dels* att Riksdagen medgifver, att ej mindre Gotlands nationalbeväringens nuvarande anslag, till den del, som för nationalbeväringens nya stat icke behöfver tagas i anspråk, än äfven Marinregementets anslag, allt efter det medel å dessa begge anslag blifva tillgängliga, må användas, i mån af behof, till genomförandet af de föreslagna staterna; samt att, i sammanhang härmed, Gotlands artillericorps' nummerstyrka må efter hand ökas från 75 till 100 man.

Alla dessa förslag rörande beväringens organisation inom Gotland, Blekinge, Halland och Vesternorrland torde böra anstå, intill dess en, på vår nuvarande stamtrupp grundad, *allmän* omdaning af försvarsverket kan ega rum. Innan dess är, såsom här är fallet, en delvis reorganisation af de värnpligtige, utan samband med stamtruppen, utan allt varaktigt bestånd. Hvad särskildt omdaning af beväringens inrättningen på Gotland beträffar, så anser jag densamma böra ske till

full likhet med hvad på Sveriges fastland egt rum; och *Gotland*, som svåriligen på ett tillfredsställande sätt lärer kunna försvaras mot de angrepp, som från de stora sjömakterna kunna väntas, kan säkrare och billigare skyddas, genom en neutralitetsförklaring, hvilken, enligt mitt förmenande, borde genom vår regering, under fredstidens lugn, negocieras, än genom de nu föreslagna fyra infanteribataljoner och 3 artilleribatterier. Jag får derföre yrka,

att det ofvan anförda af Kongl. Maj:t framställda förslag till delvis reorganisation af beväringssbataljoner med deraf uppstående kostnader för närvarande måtte *afslås*.

Beväringssmanskaps vapenöfningar. På grund af Herr Departementschefens på särskilda utredningar derom gjorda framställning (se Fjerde hufvudtiteln pag. 34—38) har Kongl. Maj:t äskat (enligt statsverkspropositionen pag. 12, punkt 11) att anslaget på *ordinarie* stat för dessa öfningar, på grund af den nya värnpligtslagens tillämpning och till förbättring af beväringssmanskaps aflöning under öfningarne samt vid marscher till och ifrån mötena, måtte höjas med 270,000 kronor.

Om Kongl. Maj:t ville betydligt nedsätta kostnaden för det allmänna beväringssmanskaps öfningar i fredstid och på samma gång betydligt öka dess duglighet för krig, ligger det ensamt i dess hand, genom att *så* reglera antalet af approberadt beväringssmanskaps, att befintliga eller något ökade penninganslag dertill finnas tillräckliga. Enklaste medlet att ernå detta eftersträfvansvärda ändamål vore att bestämma en *minimi-längd* för beväringssynglings antagande. Dylig föreskrift finnes, mig veterligen, *icke* för närvarande; endast i den för militärläkare utfärdade instruktion för besigtning föreskrifves, bland annat, att *de* ynglingar, som, beträffande längden, hafva en dvärglik växt, 9 kvarter, skola kasseras. För stamtruppens längd inom alla vapen finnes dock en minimilängd föreskrifven.

De inom Generalstaben gjorda sammandrag i tabellform lemna högst intressanta upplysningar i denna fråga och visa klart, huru de förslag, jag här ofvan antydt, skulle inverka på 1:a klassens beväringssmanskaps antal. På nästa sida har jag sammanställt dessa tabellariska uppgifter öfver hela arméns beväringssmanskaps, approberadt inom den 1:a klassen, med hela arméns stammanskaps, beträffande deras *längd*, och deraf framgår följande:

Längd i fot och decim.- tum.	Antal man:	
	af 1:a klas- sens appro- beradt be- vär.-manskap år 1880:	af manskap, vid hela ar- mén's stam- trupp år 1870:
5,0	11	—
5,1	38	—
5,2	209	—
5,3	784	4
5,4	1,758	11
5,5	3,214	249
5,6	4,715	2,194
5,7	4,993	4,971
5,8	4,427	6,757
5,9	3,094	6,571
6,0	1,735	4,617
6,1	742	1,948
6,2	279	799
6,3	86	237
6,4	16	72
6,5	4	8
6,6	3	1
6,7	—	2
Summa	26,108	28,441

En flygtig blick på detta sammandrag visar, huru viktigt det vore att bestämma en minimilängd för beväringssynglings antagande, och att denna längd sattes något så när i öfverensstämmelse med den för infanteriets stammanskap föreskrifna minimilängd, eller 5 fot 6 dec. tum, hvarigenom endast 20,094 af det år 1880 till ett antal af 26,108 uppgående approberade 1:a klassens beväringmanskap skulle återstått att vapenöfva. Således skulle härigenom möteskostnaderna minskas med 23 procent. En viktigare fördel af en dylik bestämmelse vore, att de unge värnpligtige derigenom erhöles tillräcklig förmåga att bära packning och vapen samt uthärda fältlifvets mödor och ansträngningar.

Tillämpas detta på de 30,000 man, som, enligt Herr Departementschefens beräkning, under nästa års beväringmöten skulle öfvas 6 dygn,

utöfver de hittills varande öfningsdagarne, skulle den sannolika ökade kostnaden endast utgöra: för 23,100 man öfvade 6 dygn för en dagkostnad af *en* krona per man, 138,600 kronor, hvartill den af Herr Departementschefen angifna ökade öfningskostnaden 270,000 kronor skulle kunna utan olägenhet nedsättas.

Men med stöd af Herr Departementschefens eget yttrande till det statsrådsprotokoll, som åtföljer den nådiga statsverkspropositionen (se Fjerde hufvudtiteln pag. 37) att »i anseende till den endast efter hand inträdande utsträckningen af öfningstiden för beväringsskicket, en mera definitiv reglering af anslaget först framdeles låter sig verkställa, och till ledning vid en sådan reglering bör föreligga någon tids erfarenhet om verkningarna af den nya värnpligtsskicket bestämmelser i afseende på noggrannare kontroll öfver de värnpligtige m. m.» anser jag ifrågasvarande anslag för närvarande endast böra uppföras på *extra* stat.

På grund här af får jag således yrka,

att för den nya värnpligtsskicket tillämpning och till förbättring af beväringsskicket aflöning under öfningarna samt vid marscher till och från mötena, förutom det hittills varande ordinarie anslaget 652,500 kronor, ett *extra* anslag af 138,600 kronor måtte beviljas.

Ersättning till värnpligtsskicket befäl m. fl. På grund af Herr Departementschefens vidlyftiga utredning och hemställan (se Fjerde hufvudtiteln pag. 38—50) har Kongl. Maj:t äskat (enligt statsverkspropositionen pag. 12, punkt 12) att, jemte det Riksdagen medgifver Kongl. Maj:t rätt att i vederbörande aflöningsskicket vidtaga de ändringar, hvilka påkallas af planen för handhafvandet af inskrifningen och redovisningen af de värnpligtige samt för anordnande af befälet i inskrifnings-, bataljons-, kompani- och afdelningsområdena, Riksdagen, i afvaktan att de härtill nödiga medlen, efter fulla genomförandet af det i nämnda plan ingående nya aflöningssätt för en del af arméns befäl, kunna på sina tillbörliga anslag fördelas, nu måtte, under Fjerde hufvudtiteln uppföra ett särskildt ordinarie anslag af 218,000 kronor.

Utom det att öfverlåtandet åt Kongl. Maj:t att vidtaga förändringar i armébefälets af Riksdagen godkända aflöningsskicket vore ett för framtiden farligt prejudikat, som ingalunda kan godkännas, hvarföre denna del af Kongl. Maj:ts ifrågasvarande proposition *icke* bör bifallas;

då skäligen den indelta arméns befäl bör kunna, för sin nuvarande aflöning, biträda med den ifrågavarande inskrifningen och redovisningen, så mycket hellre som den nuvarande tjensten mellan mötena ej öfver höfvan torde anstränga nämnda befäl;

då det ännu är för tidigt att ändra de fastställda aflöningsstaterna, innan en längre erfarenhet visat behofvet deraf, i och för denna fråga;

får jag yrka,

att för närvarande endast ett *extra* anslag för år 1887 måtte beviljas stort 180,000 kronor, att för ifrågavarande ändamål efter behof af Kongl. Maj:t användas.

Försvarsverket till lands i allmänhet eller Arméförvaltningens departement. På grund af Herr Departementschefens framställning (se Fjerde hufvudtiteln pag. 51) har Kongl. Maj:t äskat (enligt statsverkspropositionen pag. 12, punkt 13) att detta anslag, nu 2,150,916 kronor, i anledning af den år 1887 inträdande förlängning i öfningstiden för beväringen, samt till beredande åt Gotlands nationalbeväring af likställighet med det öfriga beväringsmanskapet i afseende å förmånen af beklädnad på kronans bekostnad, måtte ökas med 178,584 kronor.

Med hänsyn till den vid frågan om beväringsmanskapets öfningsanslag här ofvan af mig gjorda beräkning, att den approberade 1:a klassen, genom villkoret af en minimilängd af 5 fot 6 decimaltum, ej nu bör öfverstiga 23,100 man, torde det ofvan af Kongl. Maj:t föreslagna anslaget 96,000 kronor (se Fjerde hufvudtiteln pag. 51) kunna nedsättas med 22,000 kronor; hvarföre jag härmed yrkar,

att af den äskade totala tillökning af 178,584 kronor å ordinarie anslaget till försvarsverket till lands i allmänhet (nu 2,150,916 kronor) Riksdagen måtte bevilja på *extra* stat endast 156,584 kronor.

Såsom en följd af det anslag på ordinarie stat, Kongl. Maj:t begärt för uppsättningen af ett fästningsartilleriregemente på Karlsborg, har Kongl. Maj:t äfven äskat (enligt statsverkspropositionen pag. 14 punkten 26) enligt Herr Departementschefens framställning (se Fjerde hufvudtiteln pag. 67) *tvenne stallbyggnader vid Karlsborg*, nemligen ett stall för 21 stamhästar och ett sommarstall för 40 legda hästar, hvilka båda

erfordra ett anslag för en gång af 21,000 kronor. Häraf äskar Kongl. Maj:t likväl för denna statsreglering endast ett extra anslag af 15,000 kronor.

På grund deraf att jag redan yrkat afslag på det äskade anslaget i och för uppsättning af det ifrågasatta fästningsartilleriregimentet, följer att jag äfvenledes nu måste yrka,

att det nu af Kongl. Maj:t äskade extra anslaget af 15,000 kronor för stallbyggnader å Karlsborg af Riksdagen måtte afslås.

Femte Hufvudtiteln.

Flottans officerscorps tillökning. Uppå Herr Departementschefens nu, likasom under flera föregående riksdagar, upprepade framställning (se Femte hufvudtiteln pag. 2—10) har Kongl. Maj:t äskat (enligt statsverkspropositionen pag. 15, punkt 1) att för tillökning af antalet officerare vid Flottan med en flaggman, två kommandörkaptener af 1:a grad, två kommandörkaptener af 2:a grad, nitton kaptener och elfva löjtnanter den permanenta reservstaten skulle, i mån af afgång, upphöra samt de genom uppkommande ledigheter på denna reservstat samt öfriga reserv- och indragningsstater disponibla löneförmåner, intill det för permanenta reservstatens aflönande nu anvisade belopp 114,000 kronor, måtte få användas till aflönning åt nämnda antal officerare, samt att detta medgifvande äfven måtte få afse innevarande år.

Då Flottans personal otvifvelaktigt bör rätta sig efter den materiel, som finnes; men denna senare ej ännu är fullt bestämd;

då ifrågaställda organisation synes vara för tidig, intill en omändning af sjöförsvaret så väl till materiel som ock af *hela* personalen blifvit af båda statsmakterna öfverenskommen och bestämd;

då den föreslagna organisationen, om ej för närvarande, dock framdeles kommer att föranleda icke obetydliga kostnader, exempelvis på Nionde hufvudtiteln;

nödgas jag yrka,

att Riksdagen *icke* måtte godkänna hela denna nu af Kongl. Maj:t föreslagna organisation eller dermed förknippade åtgärder.

Flottans nybyggnad och underhåll. Uppå af Herr Departementschefen gjord hemställan, grundad på vidlyftig utredning (se Femte hufvudtiteln pag. 19—32), har Kongl. Maj:t bland annat äskat för byggandet af en större pansarbåt af »Sveas» cert (enligt statsverkspropositionen pag. 17, punkt 9) ett extra anslag af 2,868,000 kronor, deraf för år 1887 borde utgå 838,000 kronor.

Något anslag till den här ifrågakälda 1:a klassens pansarbåten anser jag för närvarande *icke* böra beviljas, då pansarbåten Svea ännu ej, mig veterligen, varit tillräckligt pröfvad och ej full erfarenhet vunnits om den är fullt tidsenlig eller användbar för dermed afsedda ändamål. Jag yrkar derföre,

att det af Kongl. Maj:t äskade anslag på extra stat af 2,868,000 kronor, för byggande af en 1:a klassens pansarbåt, deraf 838,000 kronor för år 1887 skulle utgå, af Riksdagen *icke* måtte beviljas.

Sjöbeväringens vapenöfningar. I och för tillämpningen af den nya värnpligtslagen, hvad sjöbeväringen beträffar, har Kongl. Maj:t äskat (se statsverkspropositionen pag. 16, punkt 6) på grund af Herr Departementschefens utredning och hemställan (Femte hufvudtiteln pag. 14—18), att för sjöbeväringens vapenöfningar måtte på ordinarie stat uppföras ett förslagsanslag af 67,000 kronor samt till anskaffning af beklädnad och sängservis åt samma sjöbeväring ett extra anslag af 71,000 kronor (se statsverkspropositionen pag. 18, punkt 21).

På de skäl jag redan anført vid enahanda anslags ifrågasättande för landtförsvarets beväringsmanskaps öfning, anser jag att dessa båda anslag skulle kunna nedsättas med 23 procent, utan att derföre dermed afsedda ändamål förfelas; jag får derföre yrka:

a) att af det till sjöbeväringens vapenöfningar af Kongl. Maj:t äskade ordinarie anslag 67,000 kronor endast 52,000 kronor på *extra* stat beviljas; och

b) att af det extra anslag 71,000 kronor, som Kongl. Maj:t äskat för beklädnad och sängservis för

ifrågavarande sjöbeväring, endast 55,000 kronor måtte beviljas.

Om remiss af denna min motion till Stats-Utskottet får jag vördsammt anhålla.

Stockholm den 23 Januari 1886.

R. Klinckowström.

N:o 2.

Af Herr von **Baumgarten:** *Om anslag till bestridande af kostnader, som kunna föranledas deraf, att staten öfvertager skyldigheten att hemta läkare och bestå medicin åt sjuk indelt soldat under vistelse på roten.*

Bland de mest ovissa och mest ojemnt drabbande onera, som för underhållet af vår indelta armé för närvarande förefinnas, äro utan tvifvel de, som röra soldatens sjukvård på roten.

Kongl. resolutionerna af den 7 Februari 1688 och den 18 Maj 1690 ålägga rust- och rotehållare att, då krigsman insjuknar, hemta läkare och skjutsa honom till bemälte knekt fram och tillbaka samt bekosta erforderliga medikamenter, men torde numera, sedan kommunikationerna nästan öfver hela landet betydligt lättats genom jernvägar, ej längre vara tidsenliga. En för läkaren dyrbar tid blifver nemligen ofta tagen i anspråk längre än nödvändigt är, och, då läkarens löner inom armén ej kunna anses höga, helst de icke åtnjuta några tjänstgöringspennin-